

L'ESDEVENIR DE LA COMPRENSIÓ

1. Hermenèutica no metodològica de les ciències de l'esperit

Amb Gadamer la paraula "hermenèutica" es va començar a imposar a la consciència general .

Al 1960 el seu editor no li va deixar posar com a títol del seu llarg manuscrit : " Les grans línees de la hermenèutica filosòfica". El va invitar a trobar un títol una mica més atractiu... va pensar en "Comprensió i Esdevenir" abans d'arribar a "Veritat i Mètode"

A partir d'aquí l'hermenèutica va ser centre de debat filosòfic i el mateix editor li va demanar que sortís al títol de la recopilació d'assajos que Gadamer va publicar al 1967.

Encara que deixeble de Heidegger, no va continuar amb "l'hermenèutica de la existència" del seu mestre, però a partir d'aquesta va repensar la problemàtica de l'hermenèutica de "les ciències del esperit" (Dilthey) i va acabar amb l'esbós d'una hermenèutica universal del llenguatge.

Segons Heidegger, és absurd intentar assolir una comprensió lliure de tota anticipació i, per tant, objectiva. La interpretació sempre està guiada per una comprensió. Comprendre és comprendre's un mateix, en alguna cosa.

Inicialment Gadamer vol justificar la experiència de veritat de les ciències del esperit partint d'aquesta concepció de la comprensió. La proposta de Dilthey massa metodològica fa fora tota subjectivitat. Les ciències humanes s'haurien d'inspirar en l'humanisme, que confia en contribuir a l'educació i la formació de l'individu desenvolupant la seva capacitat de judici. Així es forma un sentit comú, comú a tots i un sentit del que és comú i just que ascendeix a universal però no a la manera de les lleis científiques. És una superació de la nostra particularitat que ens ensenya a reconèixer la nostra finitud.

Gadamer no és contrari al coneixement metòdic, però pensa que la seva imposició com a model únic de coneixement ens deixa cecs davant altres maneres de saber. La veritat no és només qüestió de mètode: el mètode es fonamenta en la distància del que observa a l'objecte observat. Aquest model de comprensió a distància és adequat per a les ciències del esperit? L'espectador no està sempre compromès d'alguna manera en aquestes ciències de l'esperit?

2. El model de l'art

L'obra d'art és un encontre amb la veritat, no es pot reduir a un assumpte estrictament estètic. Gadamer proposa partir del "joc" de deixar-se portar per la fascinació que produeix l'obra i que ens porta a participar d'una veritat superior. En aquest joc no dirigim, som dirigits i el jugador es troba seduït per una realitat que el sobrepassa.

La realitat que es presenta en una obra és més potent i reveladora que la mateixa realitat representada, m'interpel·la de manera única, jo hi participo en aquesta veritat, aquest trobament amb la veritat és un trobament amb mi mateix. La experiència de la veritat no depèn de la meua perspectiva sinó de l'obra mateixa que m'obre el ulls a allò que és. No és l'obra d'art que s'ha de plegar a la meua perspectiva sinó que és la meua perspectiva que s'eixampla i pateix una metamorfosi en presència d'aquesta obra que sempre em diu : "has de canviar la teua vida"

Així doncs la veritat de les ciències de l'esperit depenen més de l'"esdeveniment" (que ens envaeix i ens fa descobrir la realitat) que del mètode.

3. Els prejudicis, condicions de la comprensió

Gadamer veurà en els prejudicis "condicions de la comprensió" contràriament a la vella escola que havia d'excloure tot prejudici per arribar a assolir l'objectivitat.

Seguint Heidegger per a qui la projecció de sentit era un component essencial de la comprensió i Bultmann que pensava que no hi havia comprensió sense "precomprensió" per part de l'interpret (per tots dos autors la interpretació era una invitació a un exàmen crític dels seus prejudicis) Gadamer començarà la seva anàlisi insistint en aquest procés de revisió constant que suposa la interpretació: una idea justa s'ha de desprotegir de qualsevol arbitrarietat de les idees rebudes i adreçar la mirada vers la cosa mateixa.

Posa en qüestió l'ideal de la il·lustració: la comprensió totalment desproveïda de prejudicis.

Gadamer argumenta que aquesta obsessió prové precisament d'un prejudici contra els prejudicis que porta als il·lustrats a devaluar tot coneixement que vé de la tradició i la autoritat i es demana: pot existir una veritat que no degui res a la tradició? està pensant en el "treball de la història" que va quallant per sota la comprensió i que la determina de manera imperceptible .

Aquesta historicitat permet resoldre la qüestió crítica: com distingir els prejudicis legítims que fan possible la comprensió del que no ho són?

Gadamer dirà que sovint la perspectiva del temps, la distància temporal, permetrà diferenciar entre els prejudicis bons i dolents.

4. La feina de la història y la seva consciència

El concepte fonamental de l'hermenèutica de Gadamer és el de la *Wirkungsgeschichte*, és a dir, el de la posteritat de les obres a través de la història o també diríem "la feina de la història".

La interpretació que vol objectivar la feina de la història es fa en nom de prejudicis i d'un ideal d'objectivitat que també són fruits d'una feina subterrània de la història. No és tant important objectivar aquesta feina de la història com reconèixer que tota comprensió s'inscriu en una feina de la història que ve de les obres mateixes, però la història només té una consciència parcial.

El propòsit de Gadamer era desenvolupar una consciència adequada d'aquesta feina de la història. Una consciència que s'esforci en aclarir la feina de la història.

I dins de la història es situa la consciència per aclarir la seva situació hermenèutica.

És important prendre consciència dels límits d'aquest esclariment i és precisament el reconeixement d'aquests límits que permet que la consciència s'obri a la alteritat i a altres experiències.

5. La fusió dels horitzons y la seva aplicació

Des de aquesta òptica de la finitud de la consciència, la comprensió és un esdeveniment que depèn del treball de la història. El comprendre no és ja una acció subjectiva, és un desplaçar-se vers un esdeveniment de la tradició on el passat i el present es troben en continua mediació: la fusió d'horitzons. Comprendre el passat no és sortir de l'horitzó del present i dels seus prejudicis per situar-se a l'horitzó del passat. És traduir el passat en el llenguatge del present on es fusionen els horitzons del passat i del present; es també la fusió de l'interpret amb allò que ell comprèn. Com hem vist amb l'art la comprensió és tant "fusió" que no podem distingir entre allò que afecta a l'objecte i al subjecte: és l'adequació de la cosa al pensament, definició clàssica de "veritat".

La comprensió és la aplicació d'un sentit al present, en oposició a l'ideal metòdic i reconstructor de Schleiermacher i de Dilthey on el present és un obstacle per la objectivitat.

Un exemple del que Gadamer entén per aplicació és la traducció: traduir un text és fer que parli un altre llenguatge. Hem de fer servir els recursos de la pròpia llengua. El significat estranger només pot ser traduït mitjançant una llengua que puguem comprendre. Al transferir el significat, el text traduït es

fusiona amb el que s'acaba de traduir i la traducció és més aconseguida si no notem que és una traducció.

6. El llenguatge, objecte i element de la realització hermenèutica

La traducció implica una actualització lingüística del significat. Gadamer conclou que el procés de la comprensió i el seu objecte són essencialment lingüístics.

- *La comprensió és sempre un procés lingüístic*

El llenguatge no és la traducció d'un procés intel·lectual precedent i que es podria desenvolupar sense llenguatge.

No hi ha pensament sense llenguatge.

Aquest llenguatge de la comprensió pot obrir-se a tot allò que pot ser comprès i a altres horitzons que poden ampliar els nostres.

Això no vol dir que el llenguatge no conegui límits: sovint les paraules resulten impotents per expressar allò que sentim, però llavors els límits del llenguatge són els límits de la nostra comprensió.

La raó també s'articula en llenguatge que pot ser comprès i és impensable sense llenguatge.

- *L'objecte de la comprensió és també lingüístic*

El llenguatge posa de relleu l'ésser del món perquè fa que s'expressi el llenguatge de les coses. Tot allò que pot ser comprès és un ésser que s'articula lingüísticament.

“l'ésser que pot ser comprès és llenguatge” (l'anomenat “adagi de Gadamer”)

El llenguatge és l'articulació de l'ésser de les coses. No és un instrument. És un element universal en el que es troben immersos l'ésser i la comprensió.

Aquest element universal, la dimensió lingüística del sentit, l'ésser i la comprensió, dona a l'hermenèutica una pretensió d'universalitat.

L'hermenèutica ja no és sols una reflexió sobre les ciències de l'esperit i es converteix en una reflexió filosòfica universal sobre el caràcter lingüístic de la nostra experiència del món i del món mateix.